

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНО- ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛИ

Андрушко А. А., Міщук Н. Й.

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Розвиток сучасної науки і техніки ставить перед новою українською школою одне з актуальних завдань – пошук оптимальних шляхів зацікавлення учнів навчанням, підвищення їх розумової активності, спонукання до творчості, виховання школяра як життєво й соціально компетентної особистості, здатної здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення в різноманітних життєвих ситуаціях, вироблення вмінь практичного і творчого застосування здобутих знань. Учень повинен вміти самостійно працювати над розвитком власного інтелекту, критично мислити, самостійно набувати нові знання, бути комунікабельним, бачити труднощі і шукати шляхи їх подолання, вміло застосовувати знання на практиці [1, с. 52–56].

Навчальний процес з біології в умовах особистісно-орієнтованого навчання будується на суб'єкт-суб'єктних відношеннях, що передбачає участь школяра в усіх етапах діяльності: цілепокладанні, плануванні, організації, рефлексії, оцінці, корекції й освоєння ним відповідних умінь і навичок, забезпечення його права на вибір виду, ритму, способу опрацювання матеріалу, які тісно переплітаються з науково-дослідницькою діяльністю школярів. Саме на уроках біології та домашній підготовці до них, учні проводять перші міні-дослідження, здійснюють пошук шляхів і способів розв'язання проблем, відбувається накопичення інформації та зацікавленість у її розширенні, набувають навичок самоконтролю, а індивідуалізовані дослідницькі завдання стимулюють їх до роботи з різними джерелами інформації і як наслідок – формування творчої особистості з потребою в інтелектуальному самовдосконаленні.

Значення дослідницьких робіт біологічного спрямування для школярів важливе у різних напрямках:

- педагогічному (становлення особистості учня-дослідника);
- науковому (цікаві й важливі наукові результати);
- практичному (розв'язання деяких проблем з охорони рідкісних рослин, тварин);
- просвітницькому (збереження довкілля, профілактика захворювань).

Діти бачать перспективу особистісного розвитку, в них формуються своєрідні ідеали, виникає необхідність у науковому пізнанні і дослідництві. Це стає їхньою внутрішньою потребою, умовою самореалізації [2, с. 55–57]. Такий підхід до навчання – це саме той шлях, який дає змогу стимулювати розвиток, саморозвиток і відповідальність учнів, можливість зосередитись на потребах дитини, гуманізувати навчальне спілкування, організувати співпрацю і співтворчість учня та вчителя, надання переваги навчальному діалогу, турботі про фізичне й емоційне здоров'я учнів [3, с. 12–15].

Як результат реалізації науково-дослідницької діяльності та особистісно-орієнтованого навчання є зростання рівня внутрішньої мотивації, зниження рівня тривожності, зростання впевненості в своїх силах, розвиток самостійності, формування позитивної особистісної концепції, наслідком чого є успішна навчальна діяльність.

Список використаних джерел

1. Подмазін С. Психологія особистісно орієнтованого навчання. *Сучасні шкільні технології*. Ч. 1. 2004. С. 50–63.
2. Бородчук І., Колісник Я., Кулецька Н. Розвиток дослідницьких здібностей обдарованої учнівської молоді у секціях МАН. *Педагогічна думка*. 2016. № 4. С. 55–57.
3. Бугай О. В., Кириченко В. Т. Залучення школярів до науково-дослідницької роботи з біології. Робота з обдарованими учнями. Харків: Основа, 2006. 63 с.